

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації на
здобуття ступеня доктора філософії
доктору економічних наук, професору,
професору кафедри управління та
адміністрування КЗВО «Вінницька
академія безперервної освіти»
Геннадію МАЗУРУ

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата наук з державного управління, доцента, доцента кафедри
управління та адміністрування Комунального закладу вищої освіти
«Вінницька академія безперервної освіти»

Халецького Андрія Вікторовича

на дисертаційну роботу здобувача наукового ступеня доктора філософії

Кириленко Максима Миколайовича

«Механізми формування позитивного іміджу України на міжнародній арені»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28
«Публічне управління та адміністрування», за спеціальністю 281 – публічне
управління та адміністрування.

Ступінь актуальності обраної теми дисертаційного дослідження.

Обрана дисертантом тема дисертаційної роботи є актуальною враховуючи те,
що сучасний етап розвитку міжнародних відносин, зростання ролі
комунікацій, інформаційних технологій та глобалізаційних процесів висуває
нові вимоги до держав щодо формування та підтримки власного іміджу на
світовій арені. Питання створення позитивного іміджу є особливо актуальним
для України, яка в умовах триваючої війни, трансформаційних
соціально-політичних процесів і прагнення до європейської та
євроатлантичної інтеграції потребує налагодження конструктивних і
ефективних відносин з міжнародними партнерами, інвесторами та світовою
спільнотою в цілому.

Позитивний імідж держави сприяє підвищенню

конкурентоспроможності країни, залученню зовнішніх інвестицій, розвитку туризму, культурних та наукових обмінів. По-друге, Україна стикається з масштабними інформаційними викликами, спричиненими гібридною агресією з боку РФ, спробами дискредитації на міжнародному рівні й поширенням фейкових наративів у світових медіа. В умовах такої інформаційної напруги механізми формування та просування позитивного іміджу стають надзвичайно важливими для протидії зовнішнім впливам та забезпечення стійкості держави.

По-третє, Україна за останнє десятиліття пройшла складний шлях політичної модернізації, реформування системи державного управління і захисту демократичних цінностей. Ці зрушення дають підстави для створення нового образу країни в міжнародній свідомості, який би враховував її стратегічне прагнення до європейських стандартів, волелюбність українського народу, креативність та інноваційні досягнення.

Водночас питання механізмів формування позитивного іміджу залишаються в українському науковому і практичному дискурсі недостатньо вивченими. Наукові праці переважно зосереджені на аналізі окремих аспектів іміджевої політики, не приділяючи достатньої уваги комплексному підходу, системності та ефективності існуючих інструментів. Наукове дослідження цієї теми дозволить не лише узагальнити й систематизувати наявні підходи, а й запропонувати практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів формування іміджу України на міжнародній арені. Зростання актуальності даного напрямку обумовлюється також потребою у формуванні національної ідентичності, підвищенні довіри до українських державних інституцій та ефективному просуванні України як надійного партнера для світу.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. Дисертаційне дослідження Кириленка М.М. «Механізми формування позитивного іміджу України на міжнародній арені» розглядає теоретичні та практичні аспекти такої діяльності із застосуванням комплексного міждисциплінарного підходу.

Метою дисертаційного дослідження є теоретико-методологічні засади формування позитивного міжнародного іміджу України та розроблення синергетичної моделі, обґрунтування пропозицій щодо її впровадження в умовах повоєнної трансформації громадянського суспільства України. Зі сформульованої мети вбачається намір дисертанта проаналізувати та узагальнити фундаментальні науково-теоретичні та нормативні підходи щодо розвитку теоретико-методологічних засад та обґрунтування науково-прикладних рекомендацій щодо формування позитивного міжнародного іміджу України орієнтованому на реалізацію Концепції сталого розвитку.

Наукові положення дисертації Кириленка М.М. базуються на сучасних теоріях масової комунікації, публічної дипломатії, теорії іміджу та репутаційного менеджменту. В роботі проведено глибокий аналіз наукової літератури з обраної проблематики, у тому числі залучено праці закордонних дослідників. Це свідчить про методологічну обґрунтованість і комплексність підходу. Суттєвою перевагою є залучення емпіричних даних – контент-аналізу зарубіжних ЗМІ, оцінка ефективності державних інформаційних стратегій, отримані результати послідовно інтерпретуються у контексті формування образу України в світі.

У рецензованій дисертації дотриманий баланс розкриття усіх наукових поглядів в межах обраного напрямку. Дисертація базується на джерельній базі, до якої включені наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, а також національні та зарубіжні нормативно-правові акти щодо формування позитивного іміджу країни (183 джерело). Викладені у розділах основної частини роботи положення, переконують у тому, що відповідні питання важливі з науково-теоретичної та практичної точок зору і є недостатньо вивченими у науці публічного управління.

Вагомим внеском є розроблені автором алгоритми взаємодії між органами державної влади та неурядовими суб'єктами, а також рекомендації щодо синергії традиційних та цифрових каналів комунікації. Дисертація

подає інноваційне трактування ролі культурної дипломатії та суспільної комунікації у підтримці національного бренду.

Висновки дисертації носять системний і практично зорієнтований характер. Зокрема, на основі виявлених тенденцій і вразливостей автор формулює конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності національних іміджевих стратегій, розширення міжнародного партнерства та активізації інституцій культурної дипломатії.

Окремої уваги заслуговують підходи до моніторингу та оцінки результативності заходів, що запропоновані на практиці завдяки власним дослідницьким напрацюванням. Це можуть бути використані як у державній, так і у недержавній практиці брендингу країни.

Достовірність та новизна отриманих результатів. Достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджена їх методологічною обґрунтованістю, використанням теоретичного та практичного доробку за проблематикою роботи. Наукова новизна одержаних результатів відображена в наступних результатах:

Вперше, розроблено положення та зміст синергетичної моделі формування міжнародного іміджу України в умовах повоєнного стану, представлено визначення її основних напрямків (пропозицій). До складу останніх віднесено: програмні аспекти щодо подолання наслідків зміни клімату та погіршення навколишнього середовища; програмні засади у сфері кібербезпеки та цифрового управління; програмні засади у сфері покращення новітніх технологій; програмні заходи у сфері глобального управління охороною здоров'я; програмні аспекти за напрямком міжнародного управління сферою безпеки. Зміст представленої синергетичної моделі формування міжнародного іміджу України в умовах повоєнного стану полягає у розвитку особливостей та програмних аспектів спільної глобальної взаємодії для досягнення більш суттєвих результатів, аніж у випадку двосторонньої співпраці.

Набуло подальшого розвитку:

- питання систематизації ознак категоризації суб'єктів формування позитивного іміджу держави на міжнародній арені, серед яких: ознака участі у місцевому самоврядуванні, регіональному розвитку (первісна (громадяни, бізнес-середовище), вторинна (місцеві громади), третинна ланка (рівень міст країни), ланка некомерційних структур різних категорій; ознака зв'язку із цілями становлення міжнародного іміджу країни (в тому числі у регіональному вимірі); ознака відповідності очікувань; ознака активності їх поведінки (активної участі у розвитку держави (регіонів, міст); пасивної участі у розвитку держави (регіонів, міст)). Відмінність представленої систематизації від інших наукових підходів полягає у всебічному врахуванні характеристик їх участі у формуванні позитивного іміджу держави на міжнародній арені з огляду на діяльнісну компоненту;

- особливості стану державних механізмів формування позитивного іміджу міст України на міжнародній арені, визначені із застосуванням методики оцінки чинників впливу. В рамках положень зазначеної методики: враховано поділ чинників за зовнішньою та внутрішньою ознаками; викладено напрямки коригування їх впливу на стан міжнародного іміджу в регіональному вимірі України. Вказана методика враховує особливості формування міжнародного іміджу на прикладі міжнародного розвитку України та її регіонів. Проаналізовано вплив та характеристики прояву зовнішніх чинників національного та міжнародного (міждержавного) або глобального характеру на формування позитивного іміджу України на міжнародній арені;

Удосконалено:

- питання категоріального апарату, пов'язане із трактуванням сутності та характеристик іміджу держави на міжнародній арені. В рамках дослідження визначено та удосконалено перелік наукових підходів, в рамках яких визначається вказаний феномен, а саме: когнітивно-афективний, поведінковий підхід; інтеграційний підхід, позитивістський і негативістський підходи, підхід щодо трактування сутності поняття імідж країни в контексті

орієнтиру на ознаці стереотипізації або боротьби зі стереотипами, конструктивістський підхід (визначення даного феномену як передумови удосконалення міжнародних відносин країни). В рамках систематизації вказаних підходів враховано більшість концептуальних позицій науковців, які представлені на нинішньому етапі становлення наукової думки;

- механізми сприяння інноваційному розвитку міст України, орієнтованому на реалізацію Концепції сталого розвитку, який складається із: механізму екологічного управління містами (природні чинники виступають передумовами для інноваційного розвитку міст, є першочерговою сферою управління даних територій); механізму економічного управління містами (створення сприятливої промислової основи для міських інновацій і розвитку, активне сприяння розвитку промислових агломерацій); механізму соціального управління містами (створення сприятливого соціального середовища із урахуванням орієнтиру на екологізацію та економічний ріст). Представлений підхід відрізняється від існуючих тим, що він враховує певні засади концепції сталого розвитку, представленого в програмних положеннях ООН і орієнтований на забезпечення збалансованості розвитку;

- концептуальні положення держаних механізмів формування позитивного іміджу держави. Представлені основні підходи до класифікації особливостей державних механізмів формування позитивного іміджу держави в регіональному вимірі, серед яких: підхід, націлений на регулювання територіальних особливостей державного механізму формування позитивного іміджу держави за основними сферами (регулятивний підхід); підхід прискорення розвитку територій. Зважаючи на виокремлені підходи та ознаки представлено визначення сутності зазначеного поняття. В площині акценту на функціональних заходах передбачено вказівку на регуляторну складову, в рамках організаційної – посилення на участь держави у реалізації інших заходів, які не пов'язані із визначенням та затвердженням програмних засад державного механізму формування позитивного іміджу держави.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, відсутність порушення академічної доброчесності.

Основні результати дисертації достатньо повно викладено у 13 наукових працях: 5-х статтях наукових вітчизняних фахових виданнях (категорія Б); 8 -ти тезах у матеріалах науково-практичних конференцій різного рівня, що підтверджує достатній рівень апробації результатів дослідження.

Зміст вказаних публікацій відображає основні результати дослідження та свідчить про їх належну апробацію. Наукові публікації М.М. Кириленко відповідають вимогам пункту 8. Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Водночас поряд з позитивною оцінкою дисертації М.М. Кириленко наукове дослідження, як і будь-яке нове творче дослідження, містить окремі дискусійні положення, які потребують додаткової аргументації чи роз'яснення дисертантом під час публічного захисту та є можливими для врахування при здійсненні подальших наукових розробок з обраної тематики:

1. У першому розділі дисертаційної роботи – «Теоретичні засади державних механізмів формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені» – розкрито дефінітивну основу наукового дослідження, визначено механізми формування позитивного іміджу країни на міжнародній арені та розкрито специфіку суб'єктів, чинників, функції формування позитивного іміджу держави.

Аналізуючи у підрозділі 1.3. роботи (стор. 63 -66), дисертант пропонує три механізми щодо сприяння інноваційному розвитку міст, орієнтовані на

забезпечення територіального іміджу, зокрема: механізм екологічного управління містами; механізм економічного управління містами; механізм соціального управління містами.

Така позиція дисертанта не позбавлена дискусійних моментів. Під час публічного захисту хотілось би почути від дисертанта аргументацію в чи можливі інші механізми впровадження на локальному рівні.

2. У підрозділі 2.2 роботи (стор. 90-106) дисертант аналізує чинники впливу на формування позитивного іміджу України на міжнародній арені.

Заслуговує на увагу, що дисертант акцентує досягнення держави на міжнародній арені пов'язані із результатами формування позитивного іміджу як на національному, так і на регіональному рівні.

Враховуючи важливість проблематики, доцільно було б розширити посилання на джерела вітчизняних авторів щодо оцінки факторів, які заважатимуть у повоєнному формуванні позитивного іміджу України, що значно посилює наукову цінність дослідження.

3. Досліджуючи ідею запропонованої моделі, яка полягає у припущенні, що позитивний імідж держави створюється через взаємодію різних елементів та інститутів, де кожен із них підтримує та зміцнює інші, утворюючи ефект, що перевищує суму окремих частин. Модель буде побудовано на основі державної іміджевої політики, яка включає відповідні компоненти (стор. 142-144) одним із яких передбачає основним інструментом у реалізації державної іміджевої політики є активне використання «м'якої сили», щоб впливати на сприйняття країни через культуру, науку, техніку та гуманітарні ініціативи.

Автору, слід детальніше обґрунтувати свою позицію щодо використання «м'якої сили» у повоєнний період, та наявності нормативно-правового законодавства.

4. Досліджуючи у підрозділі 3.3. (стор. 165-168) встановлення основних напрямків синергетичної моделі формування міжнародного іміджу України в умовах повоєнного стану дозволило визначити механізм її

впровадження, який включає програми реалізації моделі. Зазначений механізм – це комплекс взаємопов'язаних динамічних процесів, що забезпечують формування, просування та підтримку позитивного міжнародного образу держави на основі принципів самоорганізації, відкритості, нелінійності, ієрархічності та адаптивності та перспектив інтеграції України в ЄС, доцільно, на нашу думку, було б провести аналіз взаємодії неурядових організацій України з неурядовими організаціями ЄС в існуючих умовах воєнного стану.

У той же час слід констатувати, що висловлені зауваження та пропозиції носять здебільшого дискусійний та рекомендаційний характер, а висловлені недоліки і побажання, насамперед, окреслюють можливі перспективні напрями дальшої наукової роботи та творчих пошуків у розробленні проблематики дисертаційного дослідження.

Разом з тим, наведені зауваження загалом не впливають на позитивну оцінку роботи. Дисертація є завершеним, актуальним, самостійним та аргументованим науковим дослідженням. Обґрунтованість одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних та зарубіжних вчених, комплексним аналізом національного законодавства. Висновки до дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

Загальний висновок та оцінка дисертації. На підставі вищевикладеного вважаємо, що дисертаційне дослідження на тему «Механізми формування позитивного іміджу України на міжнародній арені», є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові теоретично обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують важливу наукову проблему у формі виробленої науково-теоретичної концепції розбудови новітньої синергетичної моделі формування міжнародного іміджу держави та пропозиції впровадження в умовах повоєнного стану, а сам

дисертант – Кириленко Максим Миколайович набув теоретичних знань, достатніх для розв’язання комплексних проблем у сфері публічного управління, оволодів методологією наукової діяльності, а також здійснив власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Дисертаційна робота Кириленка Максима Миколайовича за темою «Механізми формування позитивного іміджу України на міжнародній арені», за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» є завершеним самостійним науковим дослідженням і відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261; «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 341 від 21.03.2022, № 502 від 19.05.2023, № 507 від 03.05.2024), а її автор – Кириленко Максим Миколайович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

Кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри управління та адміністрування
КЗВО «Вінницька академія
безперервної освіти»

_____ Андрій ХАЛЕЦЬКИЙ